

Τάσεις και προοπτικές του λιανικού εμπορίου και της ελληνικής οικονομίας

Νίκος Βέττας

Γενικός Διευθυντής IOBE, Καθηγητής ΟΠΑ

Νοέμβριος 2023

Περιεχόμενα

1. Μακροοικονομικό περιβάλλον

2. Τάσεις στο Λιανικό Εμπόριο

3. Τάσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών

1

Μακροοικονομικό περιβάλλον

Αύξηση αβεβαιοτήτων και προκλήσεων στο εξωτερικό περιβάλλον

Γεωπολιτικοί παράγοντες

- Ενίσχυση **γεωπολιτικών εντάσεων**: ανάφλεξη στη Μέση Ανατολή, συντήρηση του πολέμου στην Ουκρανία, αναζήτηση ευρύτερης κατεύθυνσης παγκόσμιας ισορροπίας
-

Κύριες πηγές αβεβαιότητας

- Αυξημένη αβεβαιότητα και κόστος στο **παγκόσμιο εμπόριο και αγορές ενέργειας**
-

Ειδικό Παράγοντες

- Πιέσεις στις **Ευρωπαϊκές οικονομίες**, προκλήσεις για τη σχετική ανταγωνιστικότητά τους
- Επιμονή **πληθωρισμού**, διατήρηση υψηλών **κεντρικών επιτοκίων** στο ορατό μέλλον, έλλειμμα στις **παρεμβάσεις στην πλευρά της προσφοράς**

Ελληνική οικονομία: θετική πορεία, με σημαντικές προκλήσεις

Επιδόσεις οικονομίας

- **Δυναμική μεγέθυνσης** ισχυρότερη από τους Ευρωπαϊκούς μέσους όρους
-

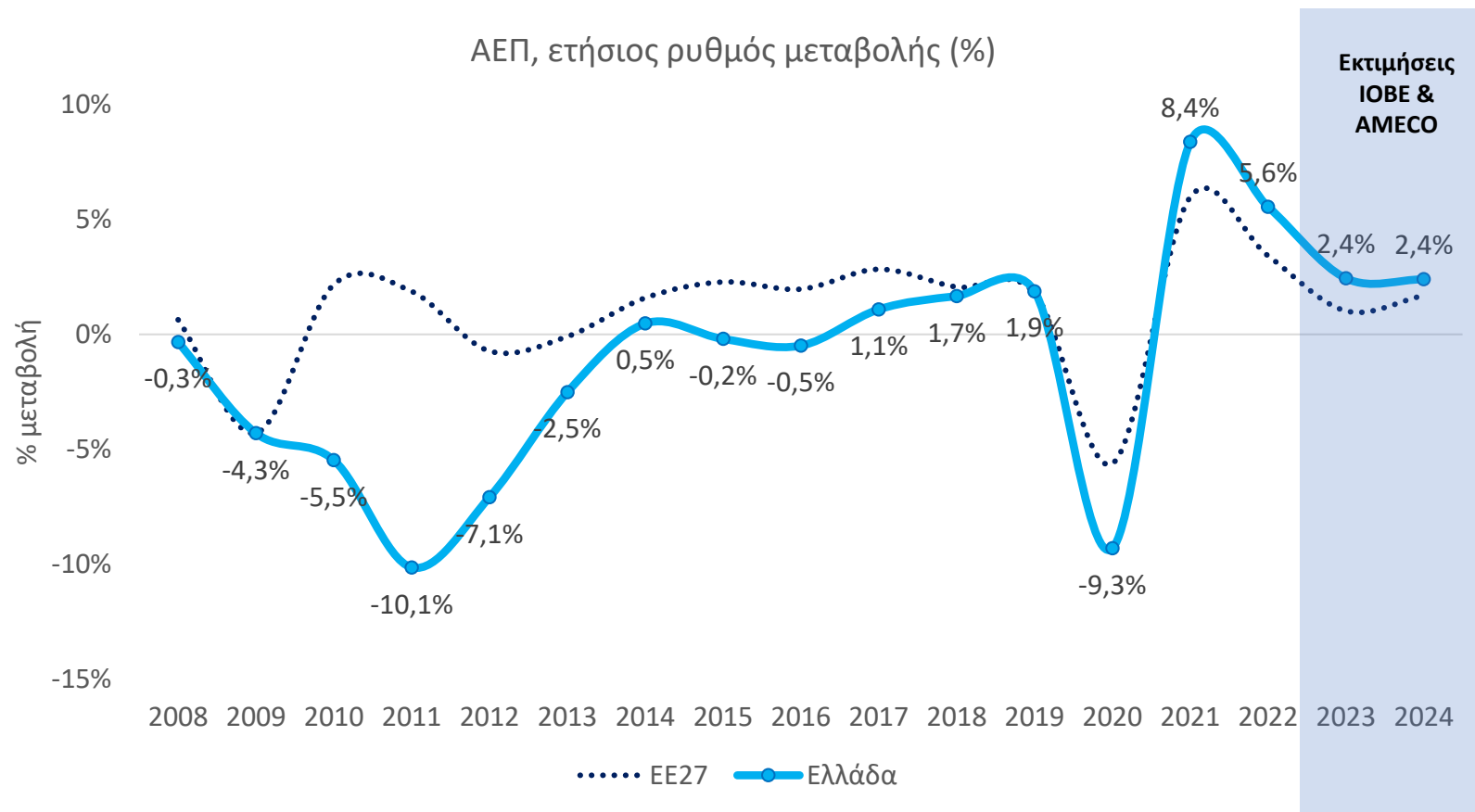
Εμπιστοσύνη στις προοπτικές

- **Ενίσχυση της διεθνούς εμπιστοσύνης**, με ανάκτηση της «επενδυτικής βαθμίδας» του δημοσίου, μετά από 13 έτη (και 5 από τη λήξη των προγραμμάτων)
-

Προκλήσεις

- **Προκλήσεις βραχυχρόνια** από το Ευρωπαϊκό περιβάλλον για εξαγωγές και επενδύσεις
- Η ελληνική οικονομία κινείται από χαμηλότερη βάση (ως προς επενδύσεις, εργασία, εισοδήματα) και αντιμετωπίζει υψηλότερες **προκλήσεις μελλοντικά**, ιδίως ως προς το δημόσιο χρέος και το δημογραφικό
- Ανάγκη υποστήριξης ταχύτερης **αλλαγής παραγωγικού υποδείγματος**

Υψηλότεροι ρυθμοί μεγέθυνσης έναντι της ΕΕ27 μετά το 2021, αναπληρώνοντας πλήρως τις απώλειες της πανδημίας

Εκτίμηση 2023

- ΑΕΠ: +2,4%
- Κατανάλωση: +2,0%

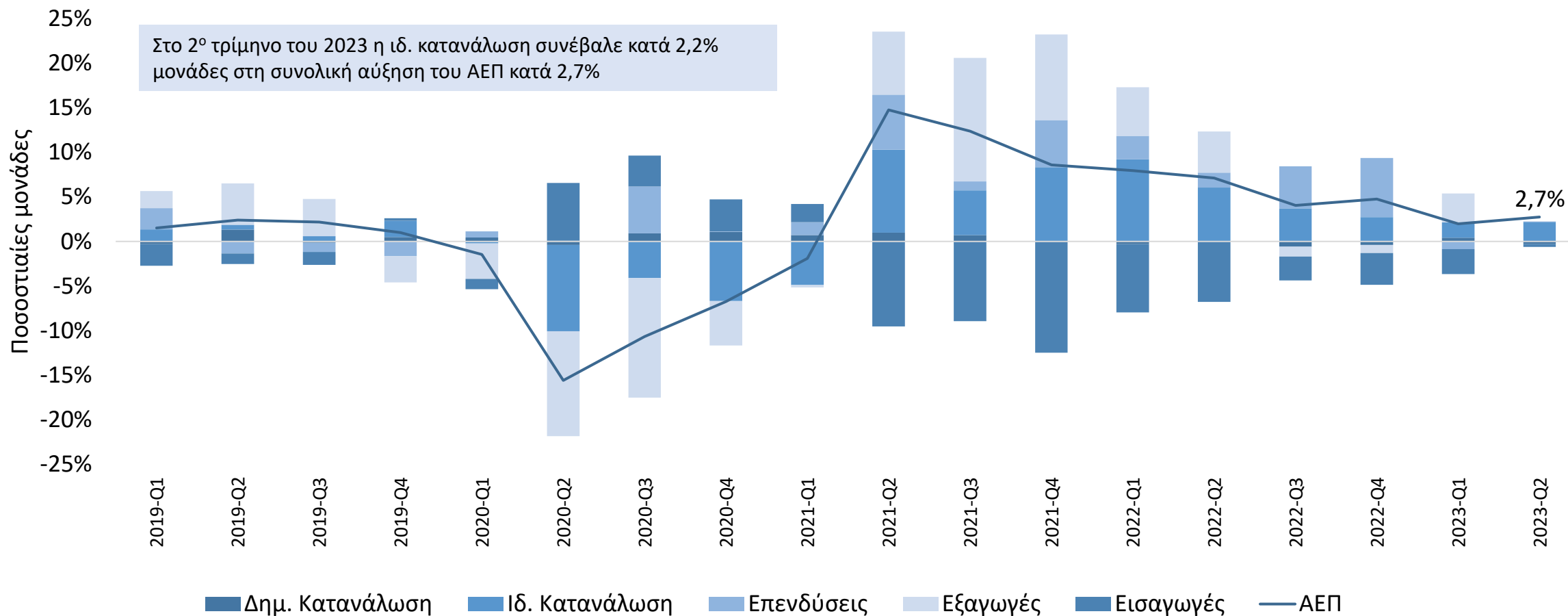
Πρόβλεψη 2024

- ΑΕΠ: +2,4%
- Κατανάλωση: +1,4%

Συνέχιση πορείας σύγκλισης με ΕΕ27 το 2023 και το 2024 παρά την επιβράδυνση των ρυθμών μεγέθυνσης

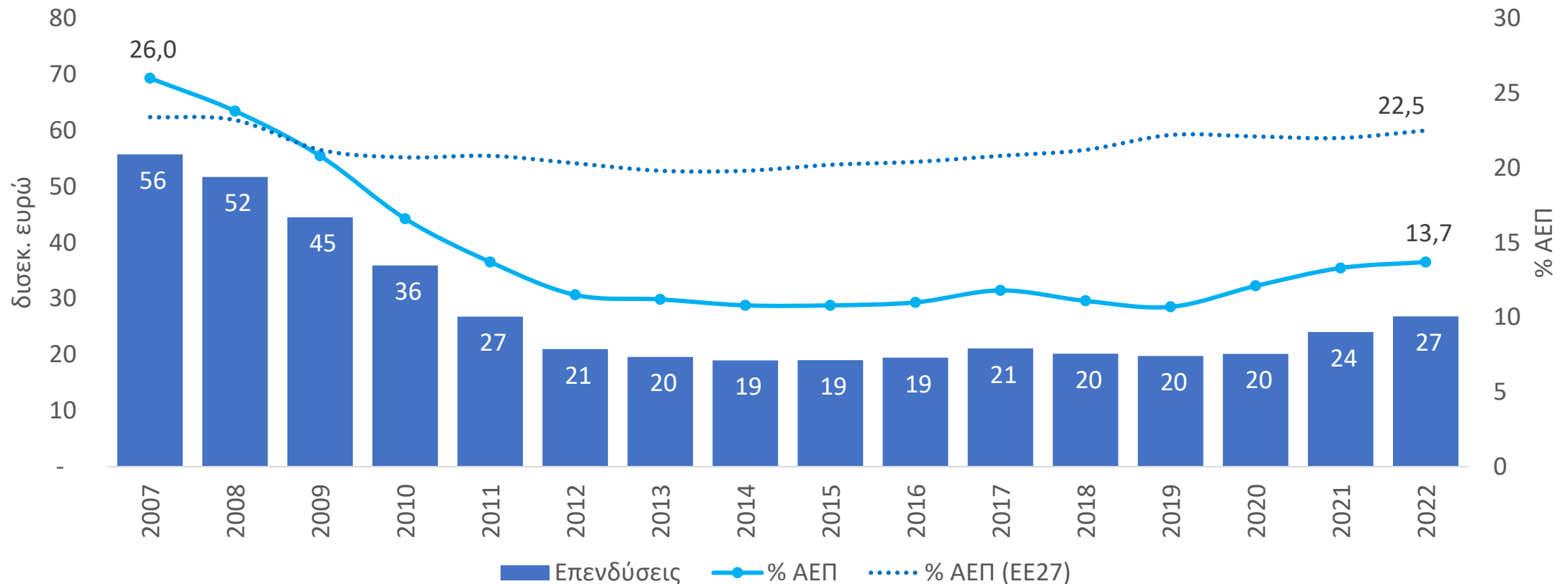
Θετική συμβολή της κατανάλωσης και των επενδύσεων στη μεταβολή του ΑΕΠ

Συνεισφορά συνιστωσών στη μεταβολή του ΑΕΠ

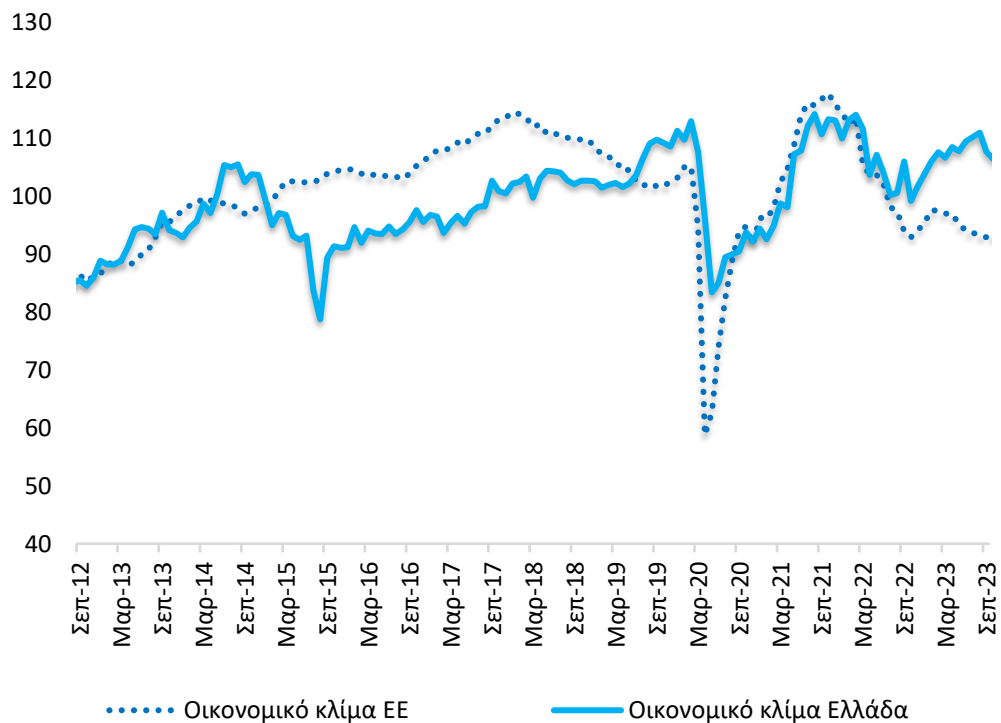
Σταδιακή ενίσχυση των επενδύσεων, αλλά το επενδυτικό κενό παραμένει υψηλό

Δείκτες επενδύσεων στην Ελλάδα και την ΕΕ27

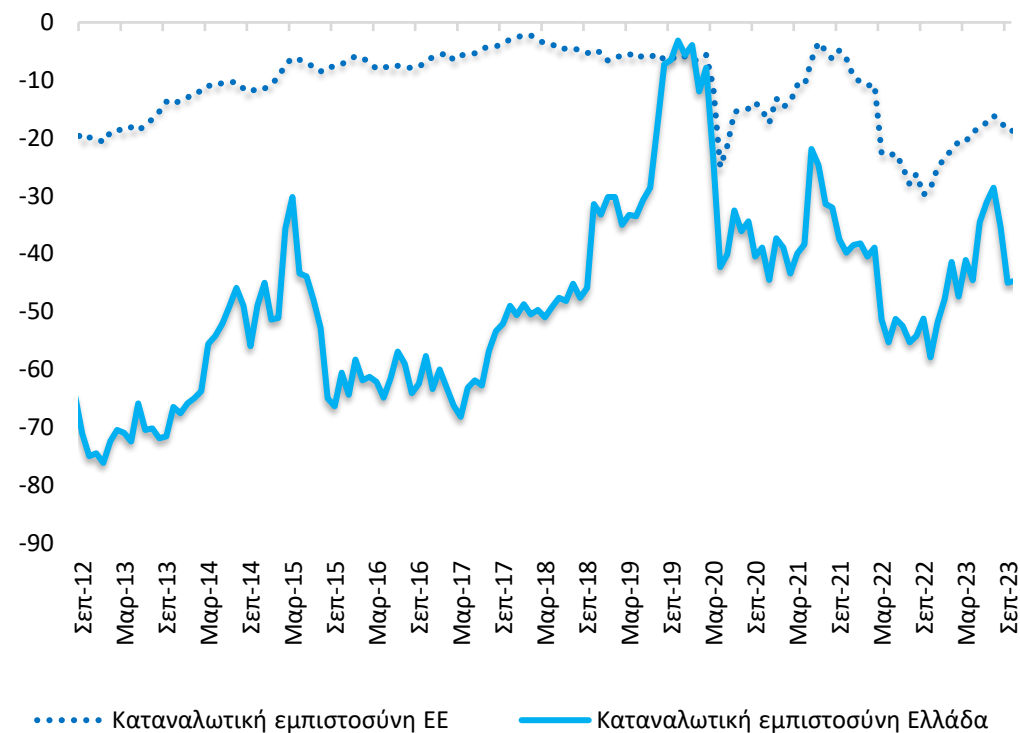

Σε υψηλότερο επίπεδο ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα, έναντι της ΕΕ27, σε απόσταση όμως η καταναλωτική εμπιστοσύνη

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος κινήθηκε υψηλότερα στην Ελλάδα έναντι της ΕΕ το 2022, με μικρή διόρθωση το 2023

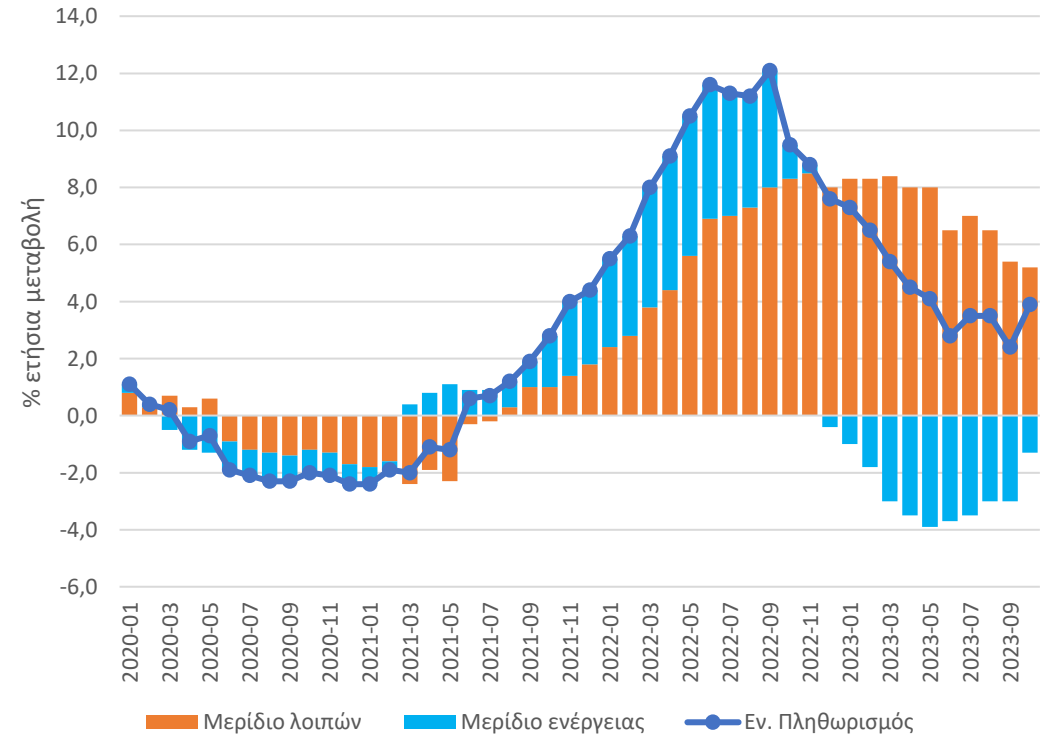
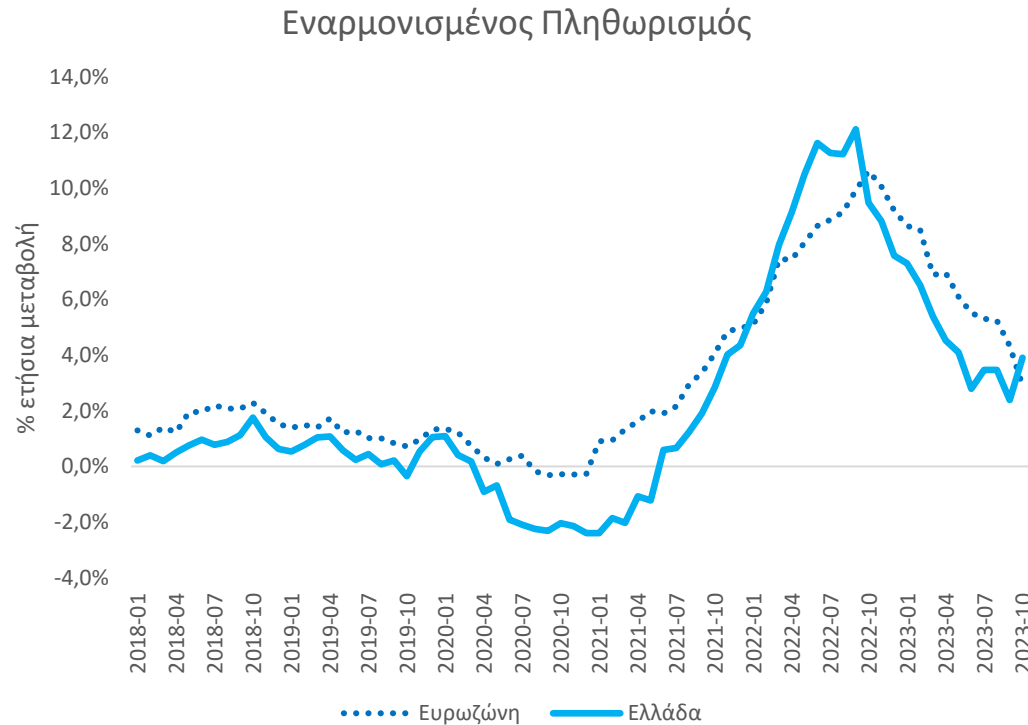
Η καταναλωτική εμπιστοσύνη αποκλίνει από τον μέσο όρο της ΕΕ από τις αρχές της πανδημίας, με μικρές περιόδους σύγκλισης

Αποκλιμάκωση του πληθωρισμού μέχρι τον Ιούνιο, διακυμάνσεις στη συνέχεια

Αύξηση του πληθωρισμού τον Οκτώβριο στο 3,9% στην Ελλάδα, έναντι 2,9% στην Ευρωζώνη

Σημαντική επιρροή των τιμών ενέργειας μέχρι το τέλος του 2022 στις αυξήσεις του πληθωρισμού, αρνητική συμμετοχή έπειτα

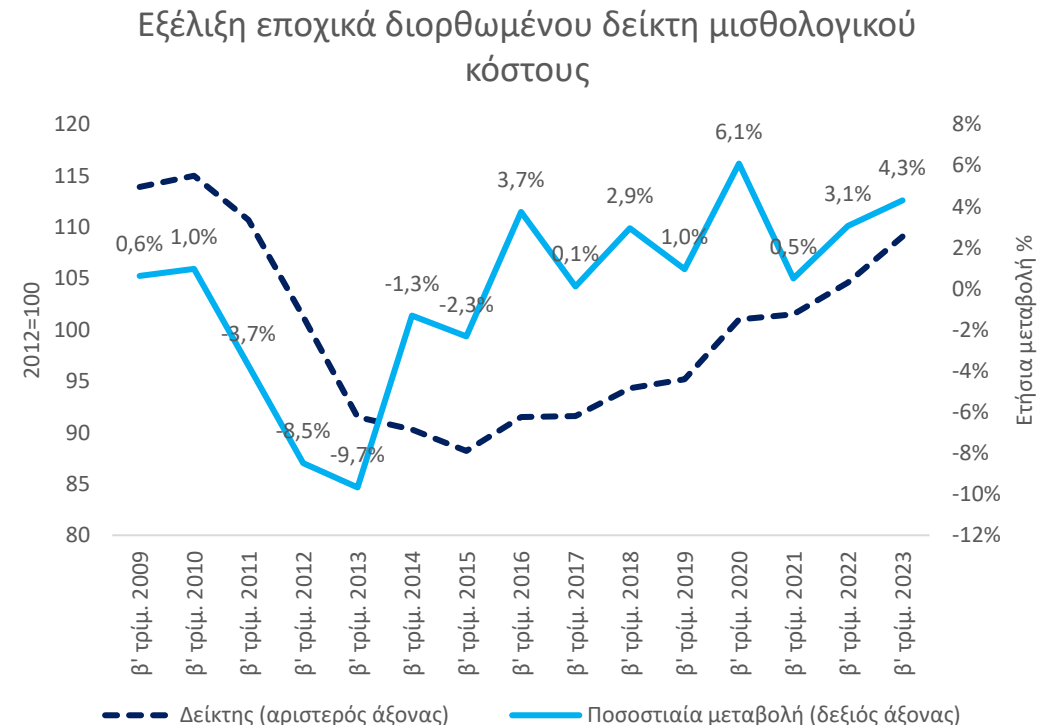
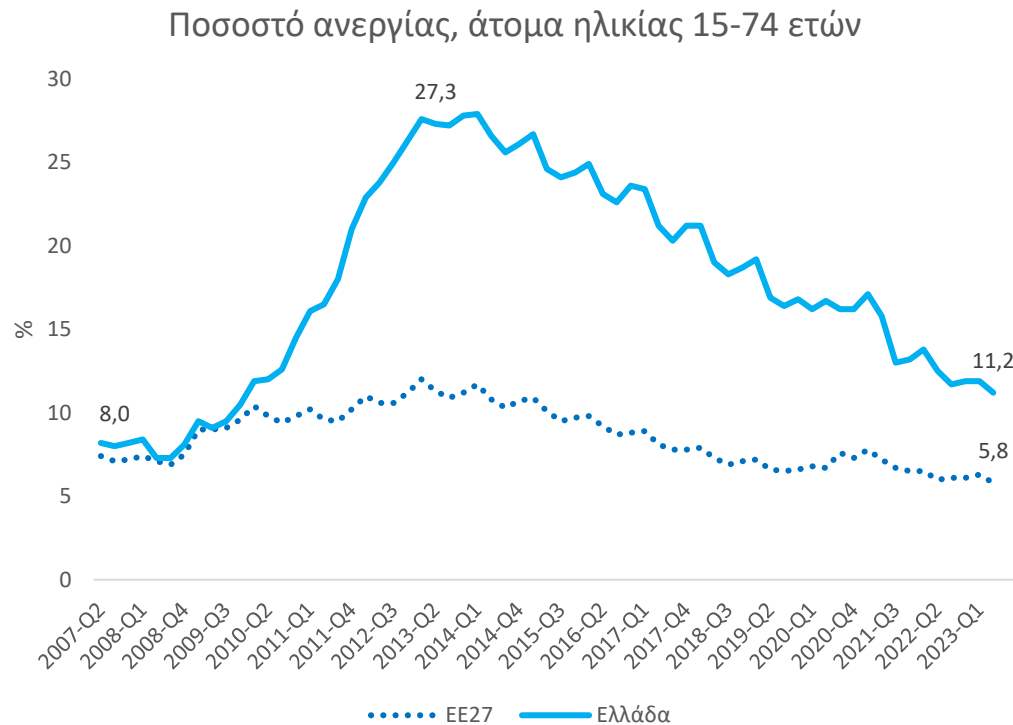

ΙΟΒΕ: Εκτίμηση +4,3% το 2023 και +2,6% το 2024

Το ποσοστό ανεργίας συνεχίζει την πτωτική του πορεία, ενώ ο δείκτης μισθολογικού κόστους κινείται ανοδικά

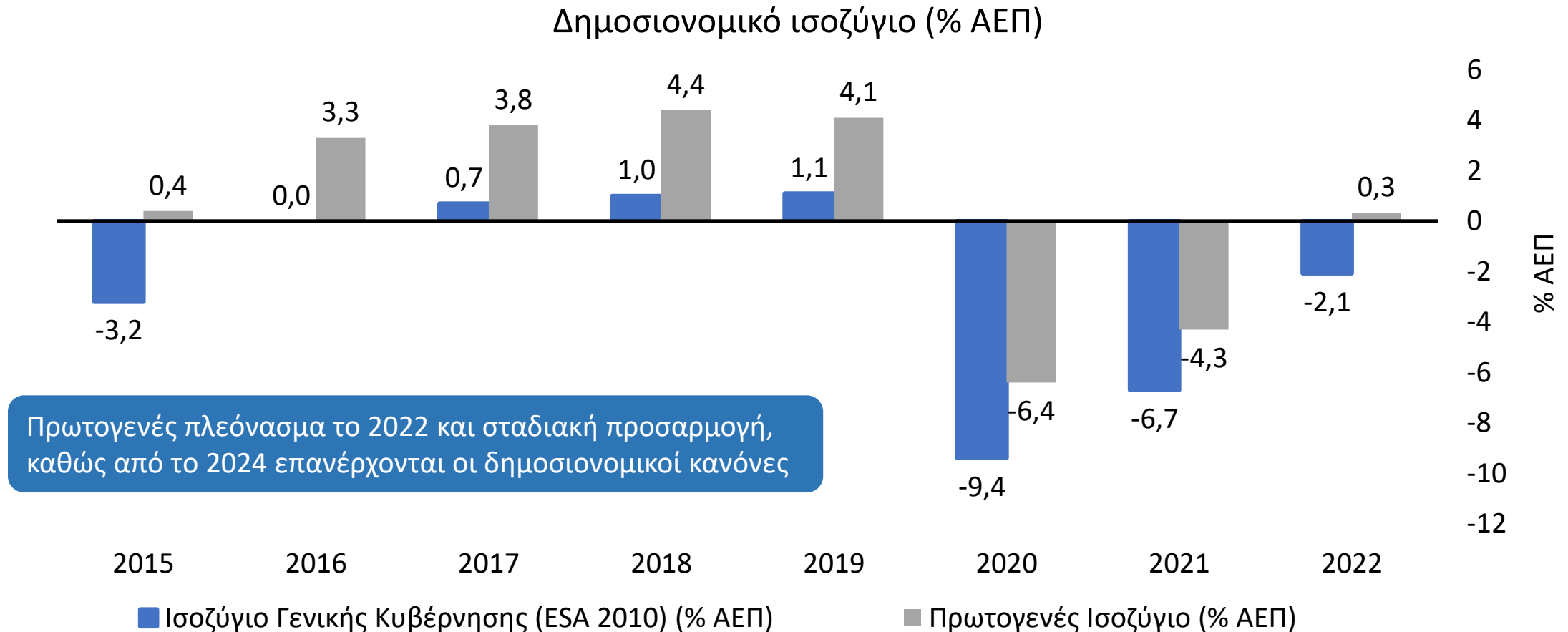
Στο 11,2% το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα, έναντι 5,8% στην ΕΕ27

Ο δείκτης μισθολογικού κόστους αυξήθηκε με ρυθμό χαμηλότερο του πληθωρισμού

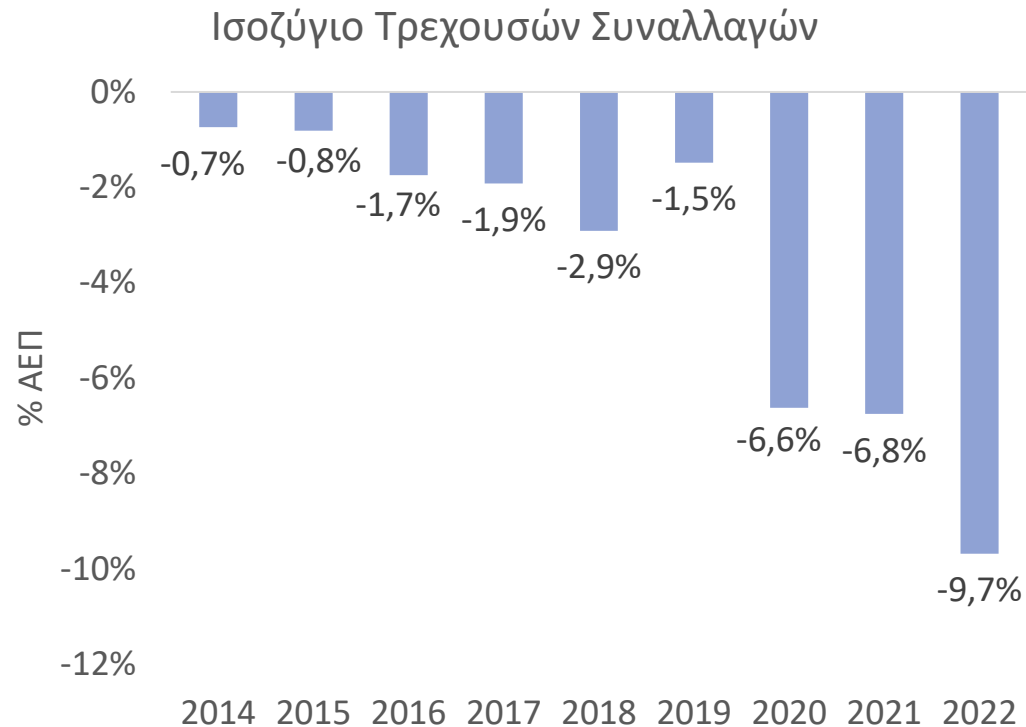
ΙΟΒΕ: Εκτίμηση 11,0% το 2023 και 10,5% το 2024

Το δημοσιονομικό ισοζύγιο βελτιώθηκε το 2022, μετά από μεγάλα ελλείμματα το 2020 και 2021

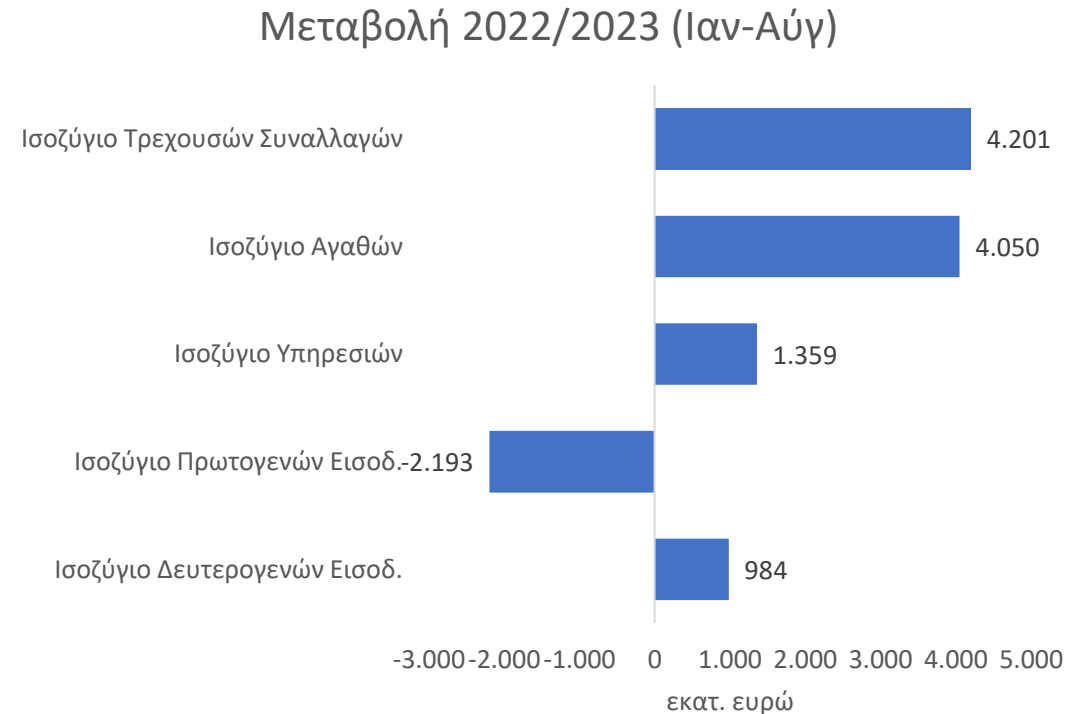

Πίεση από το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών, με βελτίωση το 2023

Το έλλειμμα διαμορφώθηκε σε 9,7% του ΑΕΠ, έναντι 6,8% το 2021

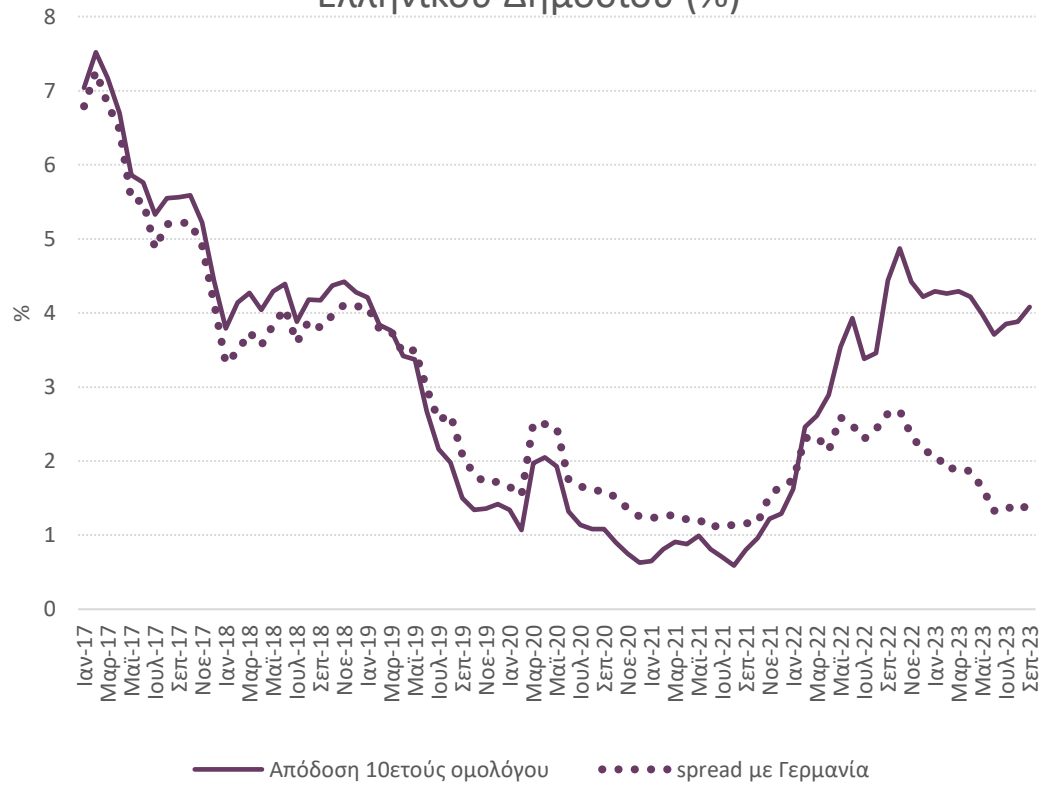

Σημαντική διόρθωση το 2023, με μείωση ελλείμματος αγαθών κατά €4,0 δισ., και αύξηση πλεονάσματος υπηρεσιών κατά €1,4 δισ.

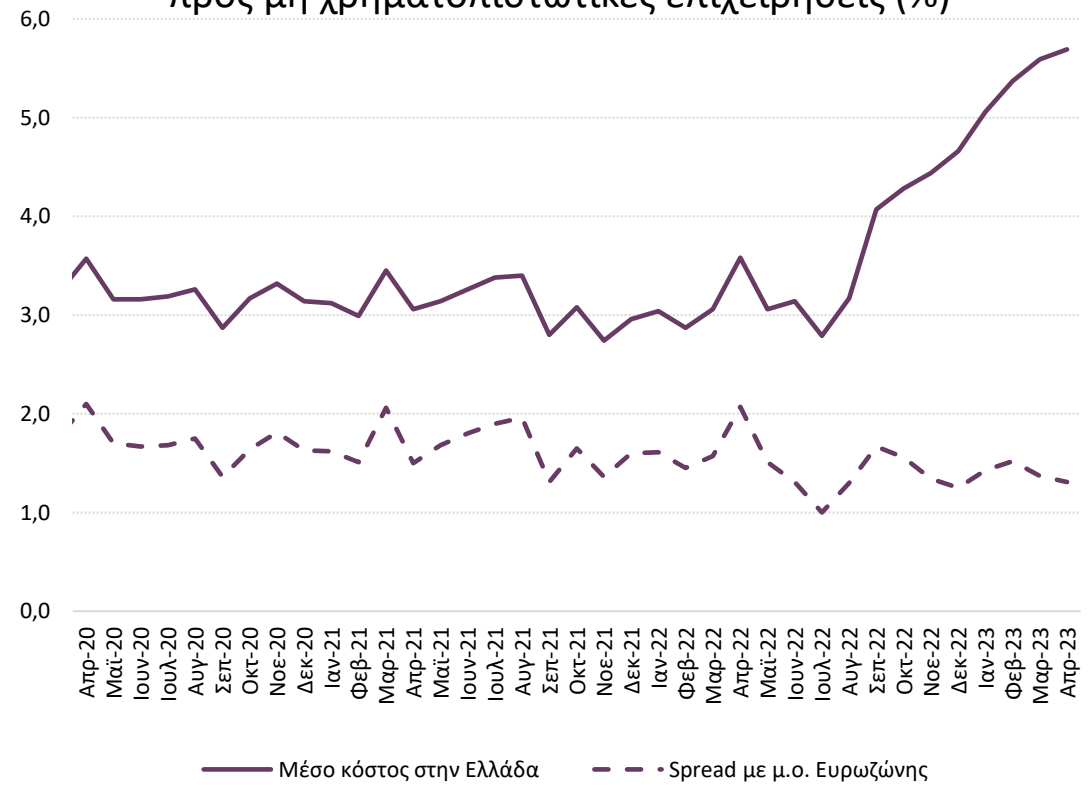

Το κόστος δανεισμού επιχειρήσεων και δημοσίου αυξάνεται, ενώ παραμένει σταθερά υψηλότερο από τον μέσο όρο στην Ευρωζώνη

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου
Ελληνικού Δημοσίου (%)

Σταθμισμένο μέσο κόστος τραπεζικού δανεισμού
προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (%)

Σύνοψη μακροοικονομικών προοπτικών και προκλήσεων

Προοπτικές

- **Σημαντική βελτίωση των οικονομικών δεικτών** (Αύξηση ΑΕΠ και επενδύσεων, πτώση ανεργίας)
- Σταθερή δημοσιονομική βάση
- Η ανάκτηση της **επενδυτικής βαθμίδας** από περισσότερους διεθνείς οίκους αξιολόγησης ενισχύει τη διεύρυνση της επενδυτικής βάσης
- Ενισχυμένη **εξωστρέφεια** της οικονομίας, με σταδιακή βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου
- **Μεταρρυθμίσεις** με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα 2023-2027
- Συζήτηση για ένα νέο πλαίσιο δημοσιονομικών κανόνων στην ΕΕ, καθώς και έγκαιρη αξιοποίηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως μέσω του REPowerEU
- Περισσότερα **εργαλεία αντιμετώπισης κρίσεων** πανευρωπαϊκά (Ταμείο Ανάκαμψης)

Προκλήσεις

- Γεωπολιτική και οικονομική αστάθεια σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο
- Σενάριο για ισχυρότερη άνοδο διεθνών τιμών ενεργειακών αγαθών προς τα τέλη του 2023
- Σφιχτότερο δημοσιονομικό και νομισματικό πλαίσιο στην Ευρώπη και εγχωρίως
- Επίμονος πληθωρισμός, ιδίως σε αγαθά πρώτης ανάγκης

2

Τάσεις στο Λιανικό Εμπόριο

Βασικά μεγέθη Λιανικού Εμπορίου στην Ελλάδα

Επιχειρήσεις

- 140 χιλ. εκ των οποίων ~15 χιλ. στο λιανικό εμπόριο τροφίμων-ποτών

Εργαζόμενοι

- ~ 500 χιλ.
- Ο μεγαλύτερος εργοδότης στην ελληνική οικονομία

Προστιθέμενη αξία

- €5,6 δισ.
- 3,7% του ΑΕΠ

Μισθοί

- €3,2 δισ.

Κύκλος εργασιών

- €45,4 δισ.
- 14% του κύκλου εργασιών της ελληνικής οικονομίας

Πάγιες επενδύσεις

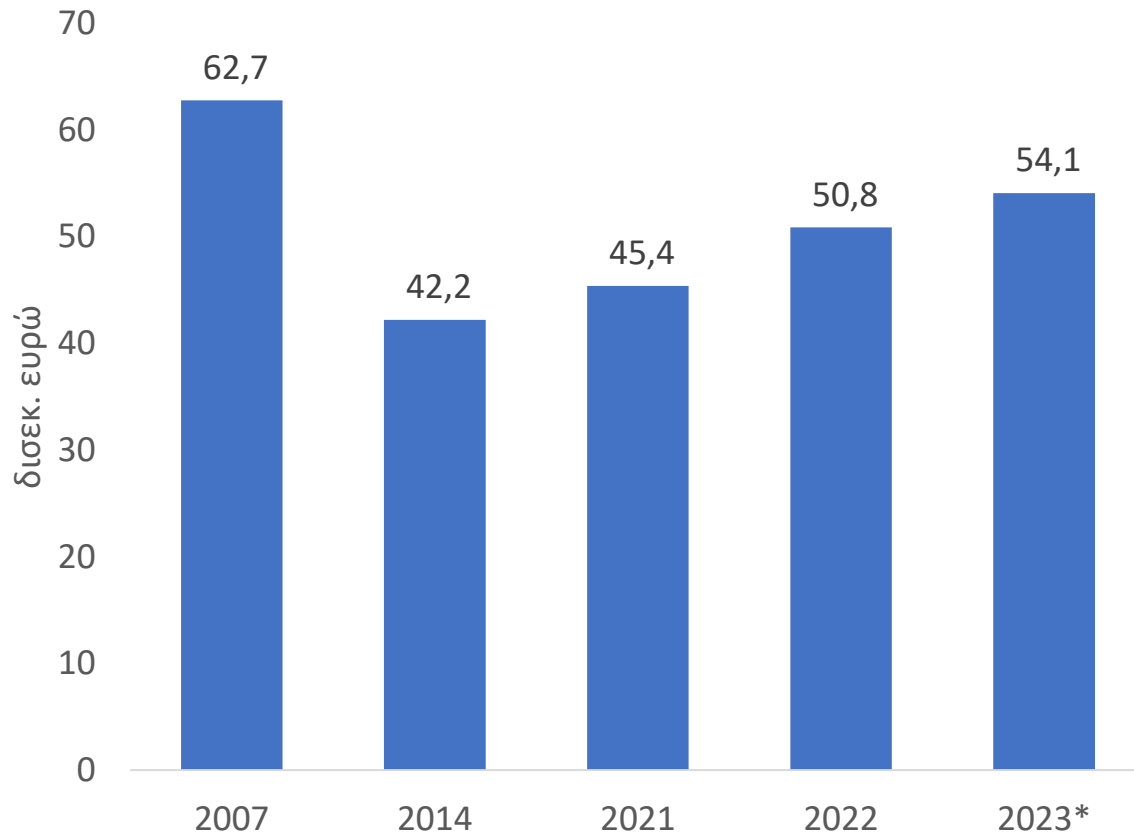
- €685 εκ.

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις

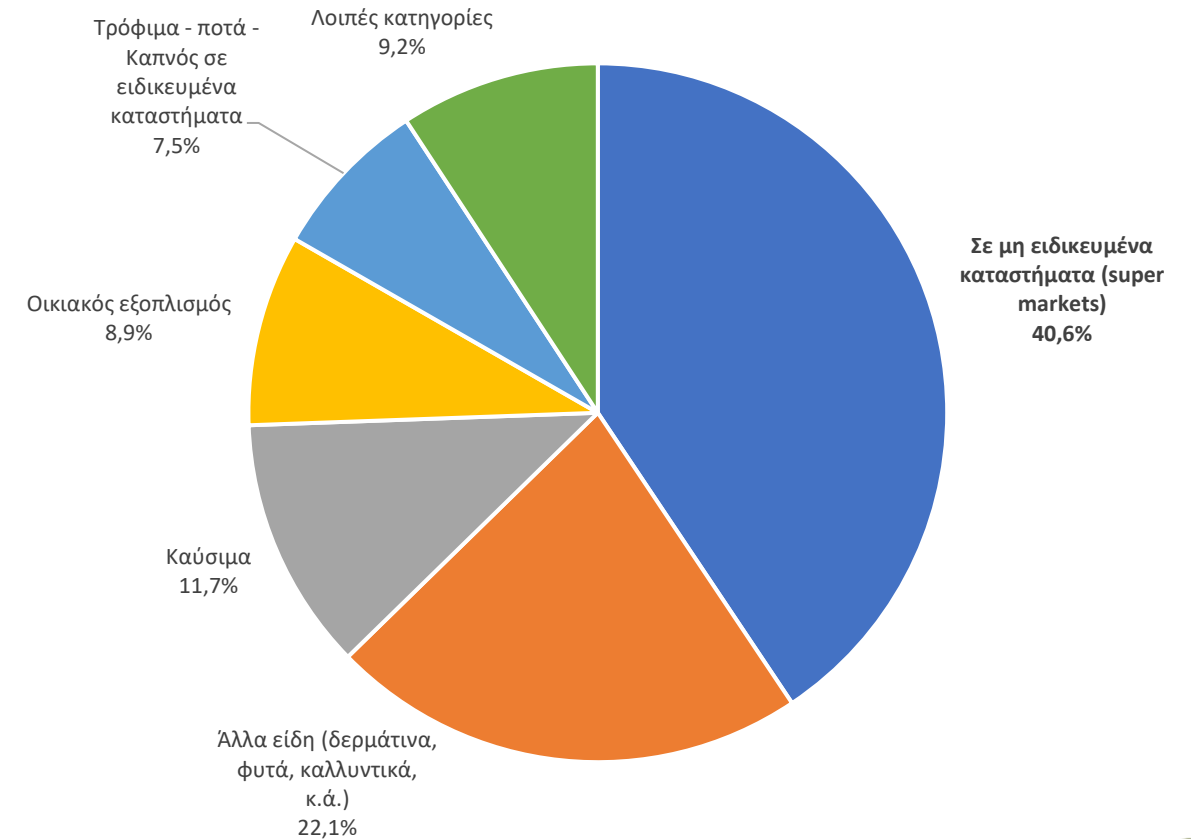
- €170 εκ.

Τα μεγέθη του Λιανικού Εμπορίου ενισχύονται, ενώ τα supermarket αποτελούν τον μεγαλύτερο υποκλάδο του τομέα

Κύκλος εργασιών τομέα Λιανικού Εμπορίου

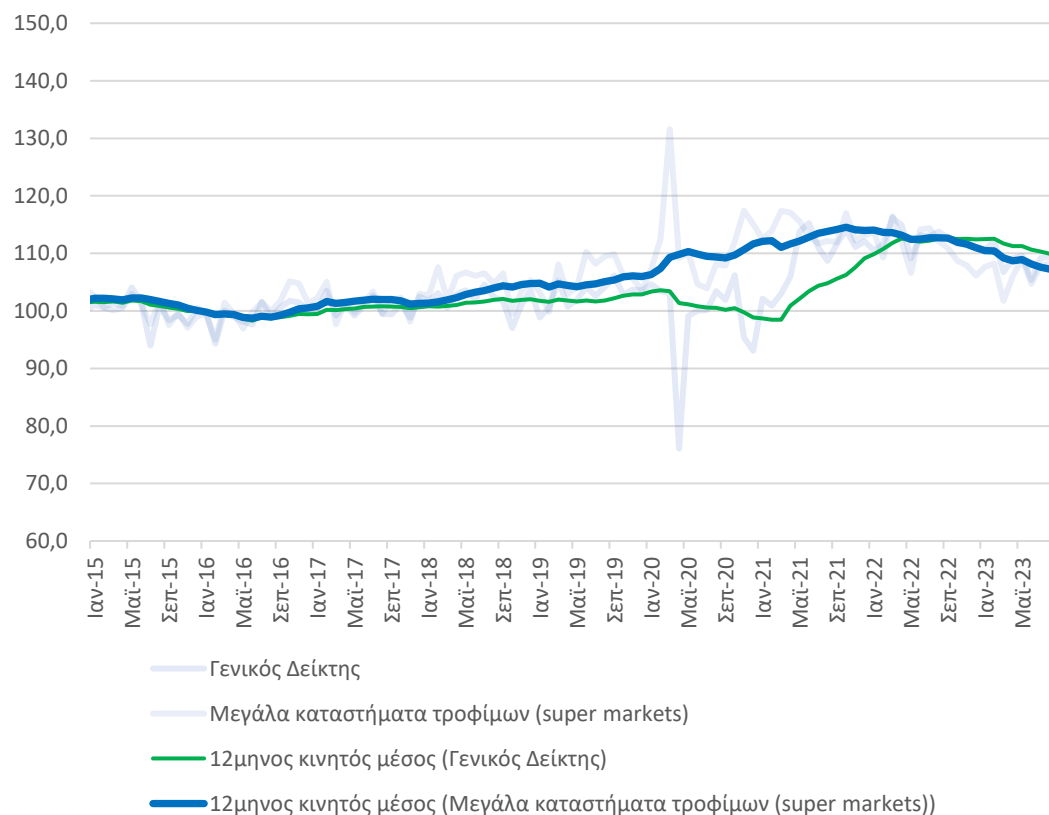

Μερίδιο υποκλάδων Λιανικού Εμπορίου (2021)

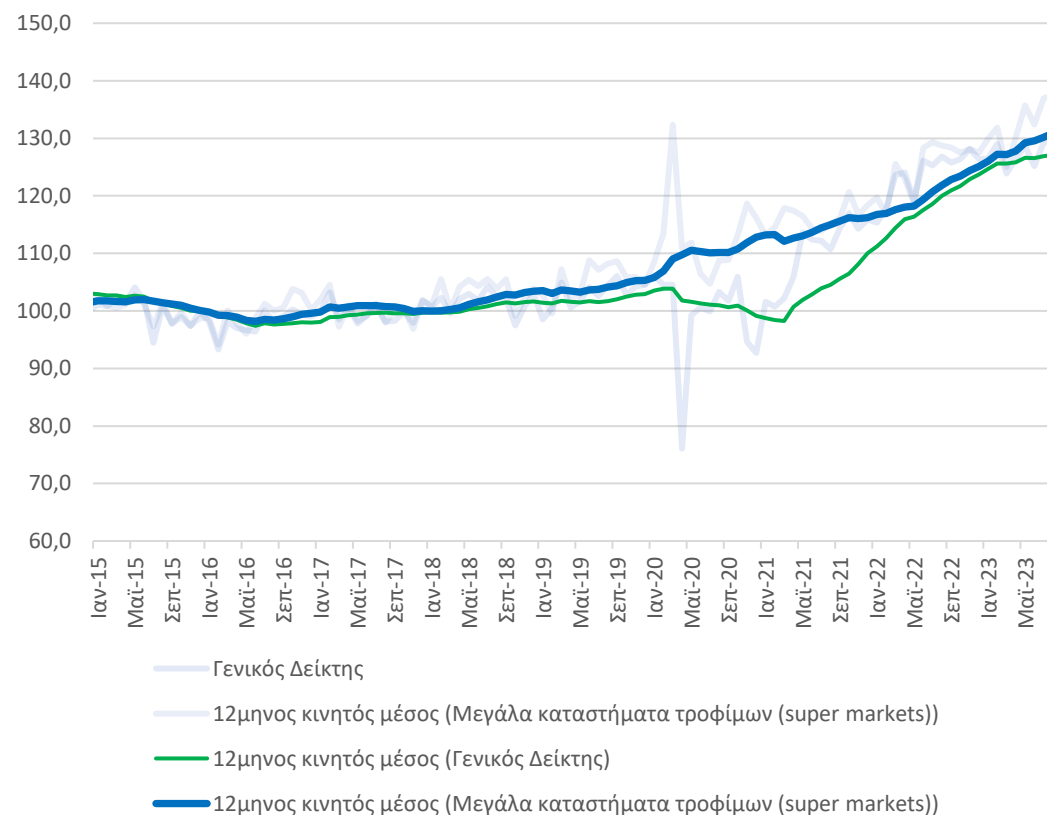

Πιέσεις στον όγκο πωλήσεων στο Λιανικό Εμπόριο μεγάλων καταστημάτων τροφίμων, αυξητική τάση στον κύκλο εργασιών

Δείκτης όγκου

Δείκτης Κύκλου εργασιών

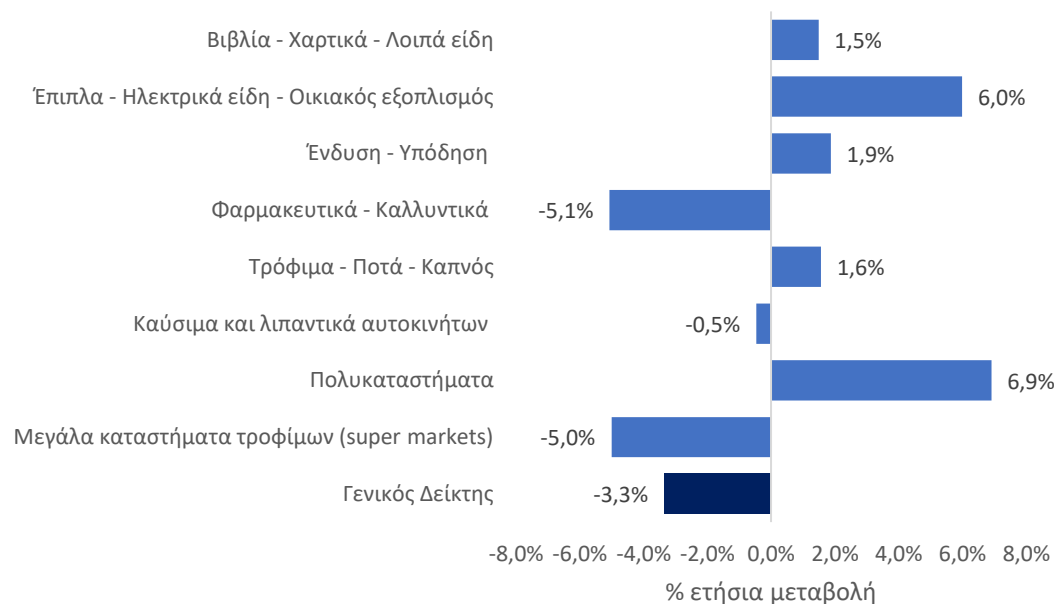

Βαρόμετρο των δεικτών όγκου και πωλήσεων λιανικού εμπορίου τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων

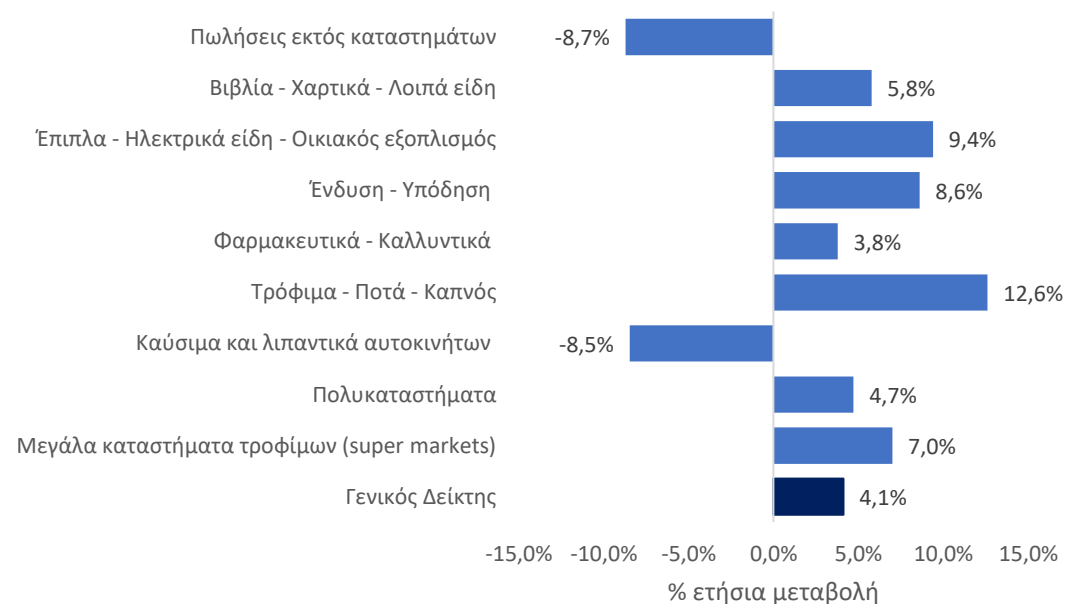
Μειωμένος κατά 5,0% ο δείκτης όγκου στο 8μηνο του 2023 στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων, έναντι -3,3% στο σύνολο

Αυξημένος κατά 7,0% ο δείκτης κύκλου εργασιών στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων στο 8μηνο, έναντι 4,1% στο σύνολο

Δείκτες Όγκου
8μηνο 2022/2023

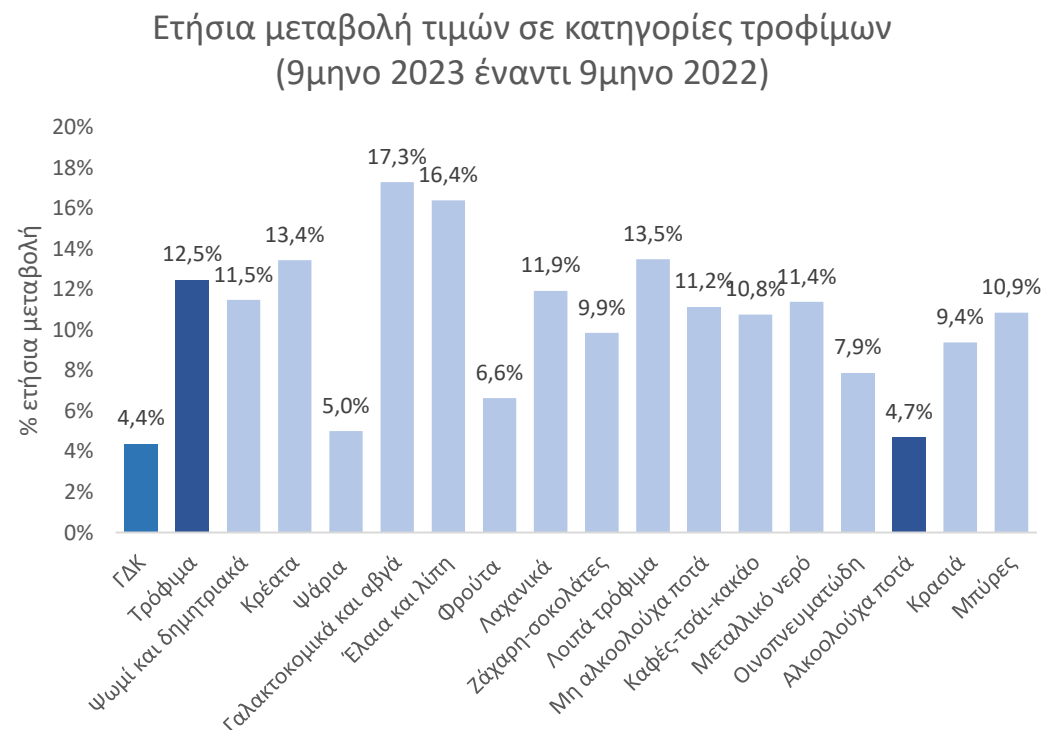
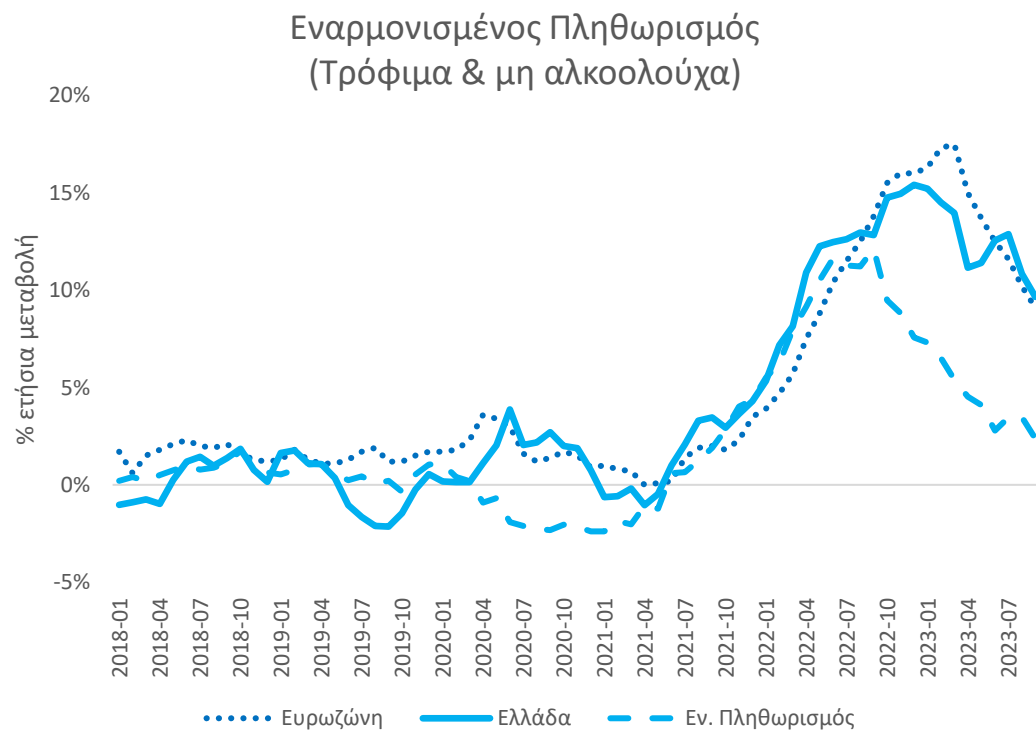
Δείκτες Κύκλου Εργασιών
8μηνο 2022/2023

Υψηλός πληθωρισμός στα τρόφιμα σε Ελλάδα και ΕΕ27 και βραδεία αποκλιμάκωση

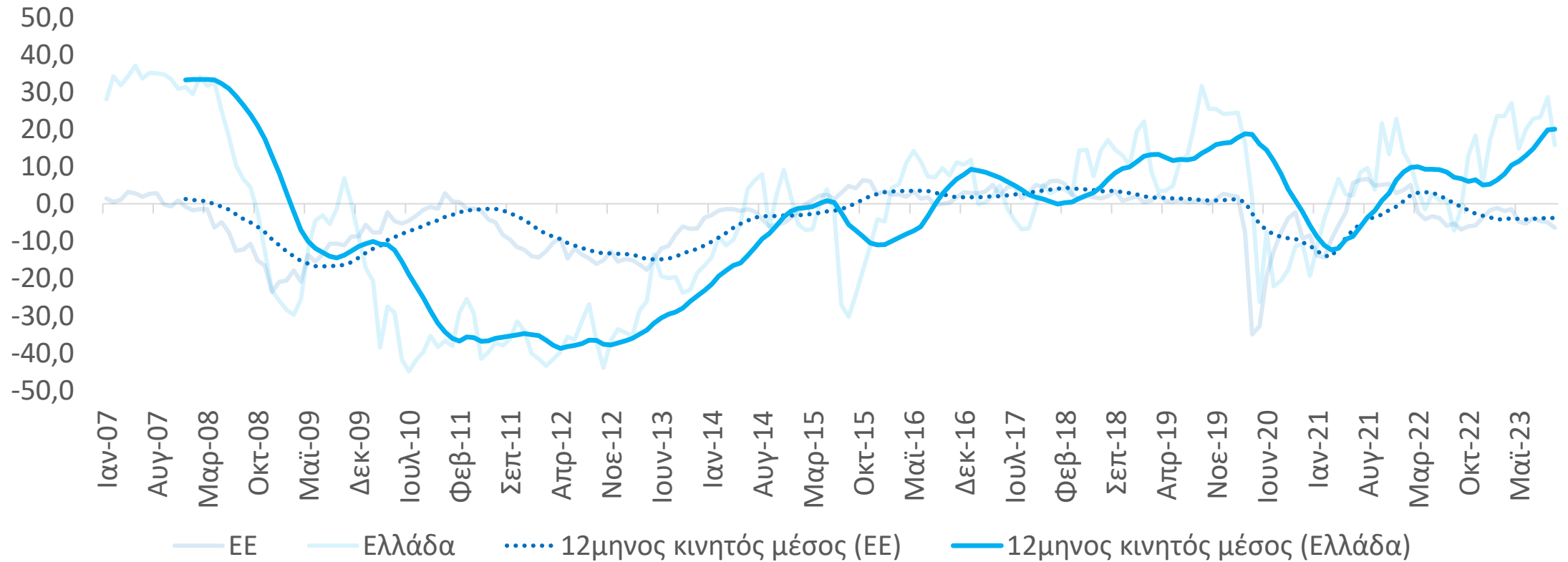
Ταχύτερη μείωση γενικού πληθωρισμού, έναντι του πληθωρισμού τροφίμων

Μεγάλες αυξήσεις το 2023 σε γαλακτοκομικά, έλαια, κρέατα και μικρότερες σχετικά αυξήσεις σε αλκοολούχα, ψάρια και φρούτα

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στο Λιανικό Εμπόριο βελτιώνονται από τις αρχές του 2023

Επιχειρηματικές Προσδοκίες Λιανικό Εμπόριο

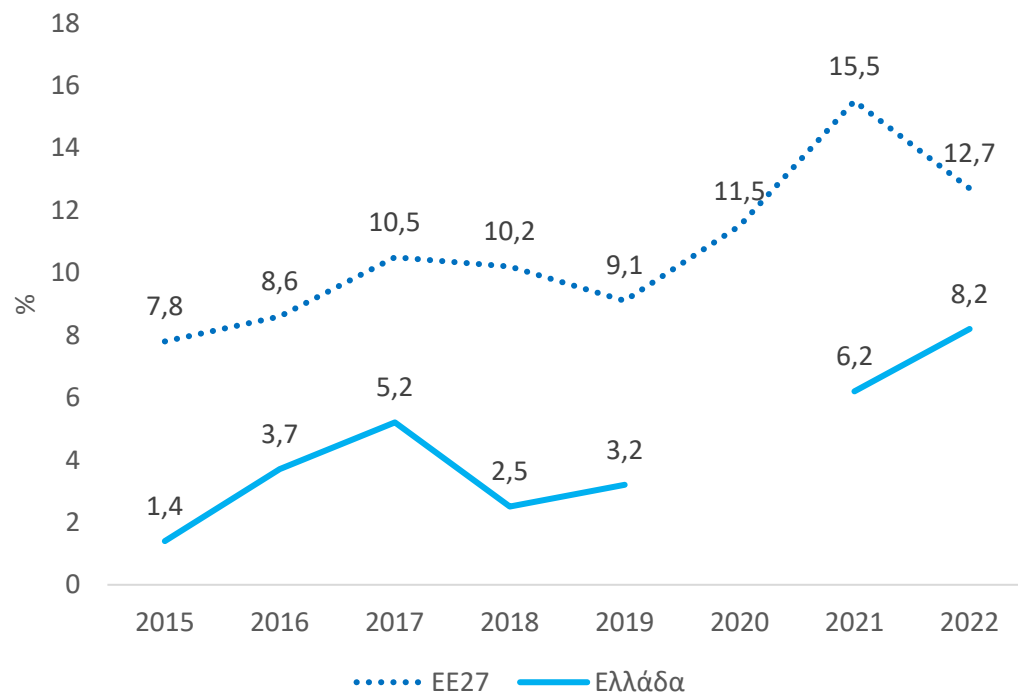

Το ηλεκτρονικό λιανικό εμπόριο έχει αυξητική τάση στην Ελλάδα, προσεγγίζοντας τα επίπεδα της ΕΕ27

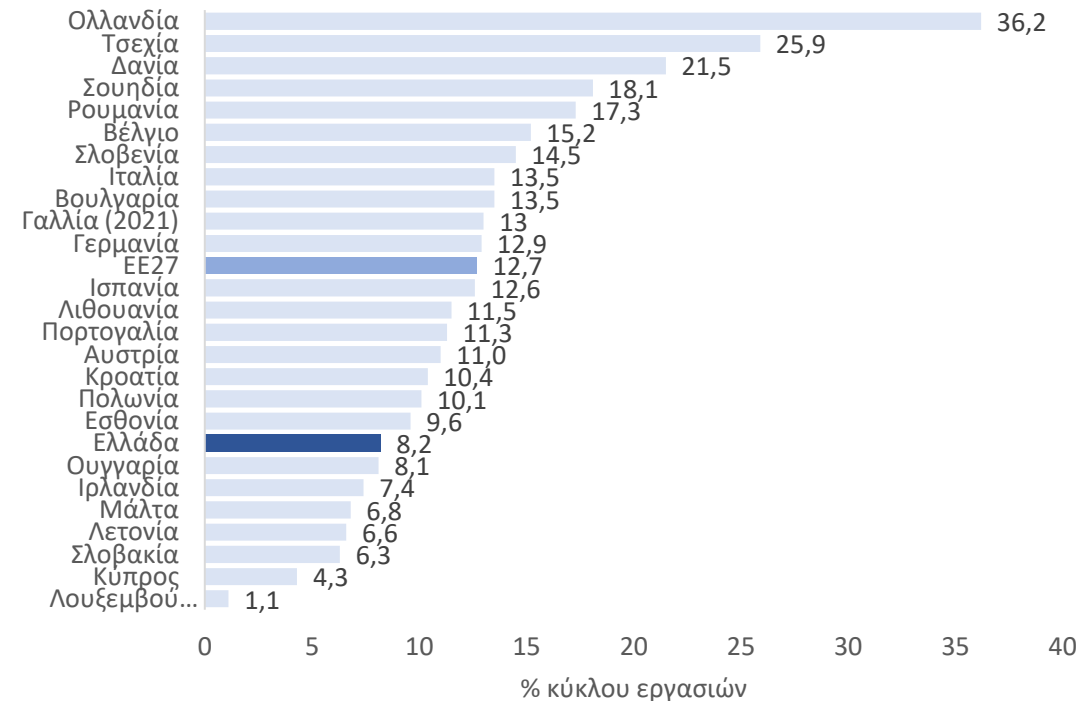
Το Λιανικό εμπόριο βρίσκεται στην 8^η θέση ως προς το επίπεδο του ηλεκτρονικού εμπορίου

Σημαντικά περιθώρια ενίσχυσης με βάση τη διεύθυνση σε άλλες χώρες

Ποσοστό κύκλου εργασιών Ηλεκτρονικού Εμπορίου - Λιανικό εμπόριο

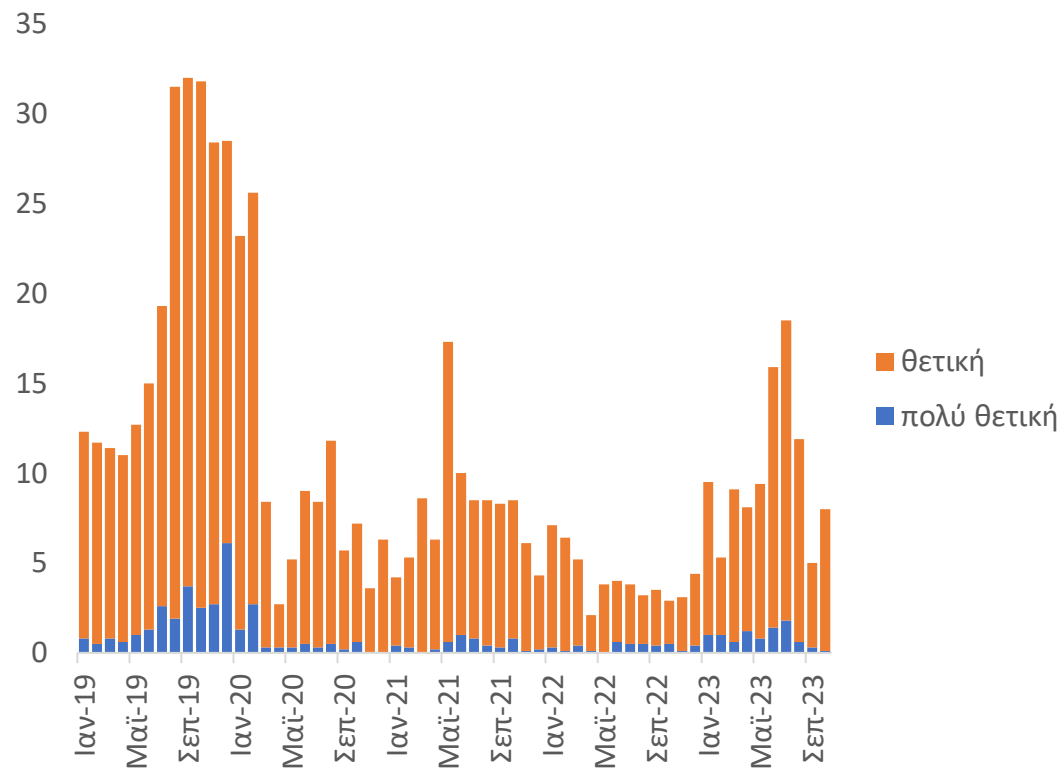

Ποσοστό κύκλου εργασιών Ηλεκτρονικού Εμπορίου - Λιανικό εμπόριο - 2022

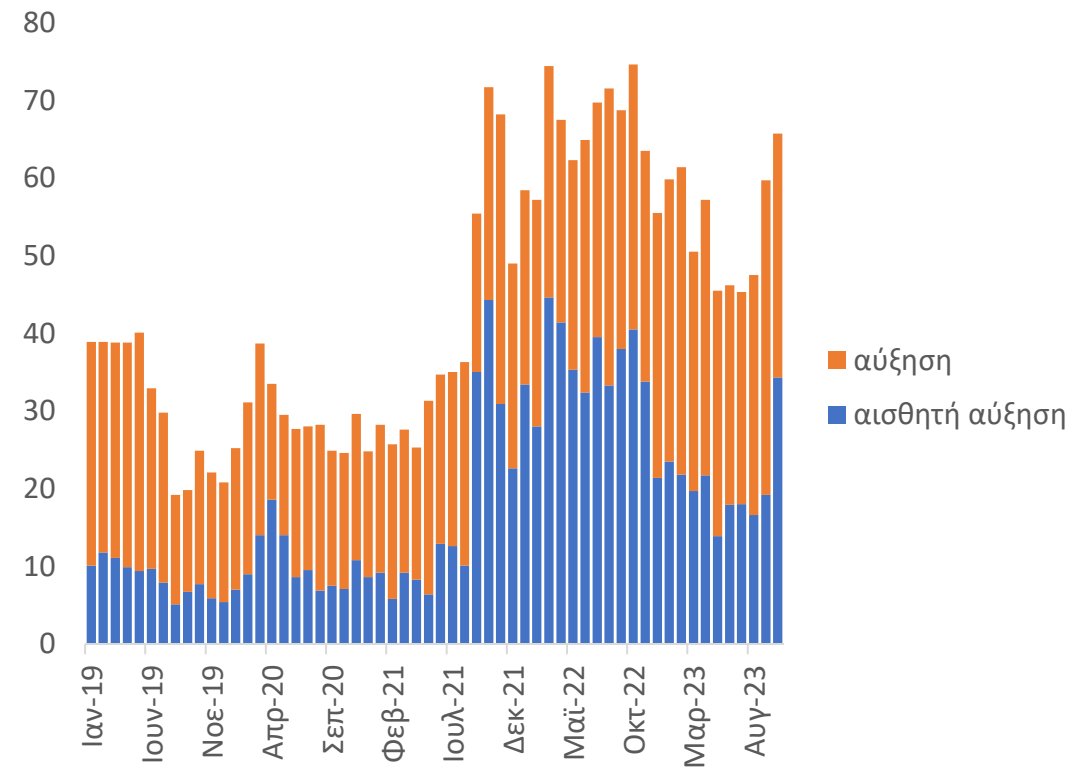

Μικρή ενίσχυση το 2023 των θετικών προσδοκιών για την κατάσταση του νοικοκυριού το επόμενο 12μηνο, ενώ παραμένουν οι πληθωριστικές προσδοκίες των καταναλωτών

Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού επόμενο 12μηνο
(θετική ή πολύ θετική) – Ποσοστά πληθυσμού

Εκτίμηση για τις τιμές το επόμενο 12μηνο
(αύξηση ή αισθητή αύξηση) - Ποσοστά πληθυσμού

Σύνοψη προοπτικών και προκλήσεων για το Λιανικό Εμπόριο

Προοπτικές

- **Θετικές προοπτικές** από τη διατήρηση της δυναμικής της ελληνικής οικονομίας
- **Περιβάλλον και νέες πρακτικές:** Βιώσιμες πρακτικές στις επιχειρηματικές στρατηγικές των επιχειρήσεων και σημαντικές επενδύσεις (ενεργειακή αποδοτικότητα, συσκευασίες, διαχείριση απορριμμάτων, κ.ά.)
- **Ηλεκτρονικό εμπόριο:** Προσαρμογή στις εφοδιαστικές αλυσίδες. Οι επενδύσεις σε ψηφιακές τεχνολογίες μπορεί να έχουν υψηλό κόστος ιδιαίτερα για μικρότερες επιχειρήσεις
- **Δημογραφικό:** Προσαρμογή των καναλιών λιανικής στις ειδικές ανάγκες και προτιμήσεις των διαφορετικών ομάδων καταναλωτών
- **Τεχνολογικές εξελίξεις:** Τεχνητή νοημοσύνη και άλλες εξελίξεις αναμένεται να συνεχίσουν να μεταμορφώνουν το τοπίο του λιανικού εμπορίου

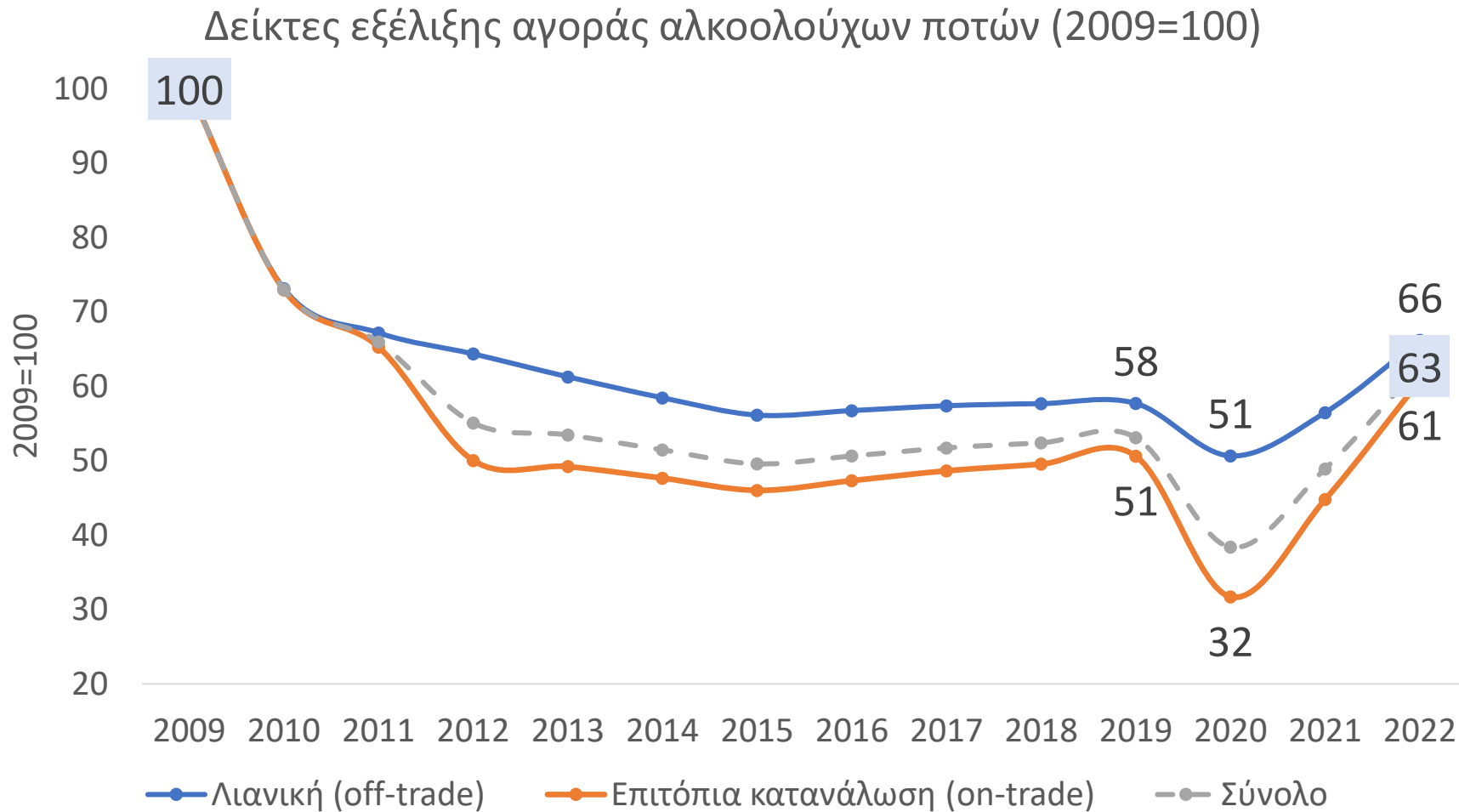
Προκλήσεις

- **Πληθωρισμός:** Μείωση πραγματικού εισοδήματος, ενίσχυση ευαισθησίας ως προς τις τιμές, στροφή σε φθηνότερα προϊόντα και μείωση της κατανάλωσης
- **Ρυθμιστικές παρεμβάσεις** κράτους στις τιμές

3

Τάσεις στην αγορά αλκοολούχων ποτών

Η αγορά αλκοολούχων ποτών έχει καταγράψει σημαντική πτώση από το 2009

Κύριοι Παράγοντες

- Διαθέσιμο εισόδημα καταναλωτών
- Επίπεδο φορολογίας (ΕΦΚ)
- Προτιμήσεις και Καταναλωτικές τάσεις
 - Ενίσχυση μεριδίου κατ' οίκον κατανάλωσης (λιανική)
 - Τουρισμός (~6% της κατανάλωσης σε ποσότητες)

Φορολογικό πλαίσιο και ασκήσεις επαναξιολόγησης

Οι φόροι έχουν επηρεάσει σημαντικά τις τελικές τιμές

Ειδικός φόρος κατανάλωσης (ΕΦΚ)

- +125% το 2009-2010
- Ο υψηλότερος συντελεστής με βάση το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα (2022) στην ΕΕ27

ΦΠΑ

- +5 ποσοστιαίες μονάδες (24% από 19%)

Συμμετοχή στην τελική τιμή

- ΕΦΚ και ΦΠΑ αντιπροσωπεύουν το 55% της τελικής τιμής έναντι 45% το 2008

Προϋποθέσεις παράνομου εμπορίου

- Πίεση στα νόμιμα κανάλια διανομής

Επαναξιολόγηση φορολογικού πλαισίου αλκοολούχων ποτών

Σταδιακή προσαρμογή του ΕΦΚ στον ευρωπαϊκό μέσο όρο

- Οφέλη για την οικονομία, τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές
- Αύξηση καταγεγραμμένης κατανάλωσης έως και 7% στα κανάλια λιανικής (ΙΟΒΕ)
- Ενίσχυση ΑΕΠ και απασχόλησης στην ευρύτερη αλυσίδα αξίας

Σύνοψη προοπτικών και προκλήσεων για την αγορά αλκοολούχων ποτών

Προοπτικές

- **Θετικές προοπτικές** από ενίσχυση του εισοδήματος και αύξηση των τουριστικών ροών
- **Τιμές:** Συγκράτηση παρά τις πληθωριστικές πιέσεις, σε μια κατηγορία προϊόντων με ήδη αυξημένη φορολογική επιβάρυνση

Προκλήσεις

- **Φορολογικό πλαίσιο:** Ανάγκη προσαρμογής κοντά στο μέσο ευρωπαϊκό επίπεδο
- **Αθέμιτος ανταγωνισμός:** Παράνομο εμπόριο, χύμα διακινούμενα αποστάγματα

01

Διατήρηση της
ανθεκτικότητας της
ελληνικής οικονομίας σε
ένα ευμετάβλητο
εξωτερικό περιβάλλον

02

Απορρόφηση των
κραδασμών και
προσαρμογή του λιανικού
εμπορίου στις νέες
συνθήκες βιωσιμότητας
και ψηφιοποίησης

03

Θετικές προοπτικές για
την αγορά αλκοολούχων
ποτών, που θα
μπορούσαν να
ενισχυθούν (έλεγχος
αγοράς και φορολογικό
πλαίσιο)

Ευχαριστούμε

@IOBE_FEIR

@iobe.foundation

@IOBE - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (FEIR)

www.iobe.gr

